

Número 152
abril-juny
2008

el butlletí

AMICS DE L'ART ROMÀNIC DEL BAGES

EDITORIAL
ARTICLE
COL·LECCIONABLE
ESTAT DE COMPTES ANY 2007
CRÒNICA D'ACTIVITATS
ACTIVITATS

AMICS
DE L'ART
ROMÀNIC
DEL BAGES

el butlletí

Edició

AMICS DE L'ART ROMÀNIC
DEL BAGES

Baixada de la Seu, 3

08241 Manresa

Correu-e: aarb@manresa.net

Web: <http://webs.manresa.net/aarb/>

Coordinació

Francesc Junyent

Disseny i composició

Anna Martí

Fotografia de portada

Carassa situada al cantó dret de la finestra central del mur de tramuntana de l'església de Santa Maria de Cap d'Aran (Era Mare de Diu de Cap d'Aran).

Foto: Francesc Junyent.

Consell Assessor

Joan Badia

Josep Llobet

Mercè Matas

Jaume Moya

Correcció

Jesús Sagués

Impressió

Sarrió

Dipòsit legal

B-3551984

Tiratge

425 exemplars

EDITORIAL

Actualment vivim immersits dins una societat on l'individualisme imperant afecta, sens dubte, l'associament. El consumisme -sovint irracional- ens obliga a treballar més del compte i cada vegada tenim menys hores per al lleure i, no diguem, per dedicar-les al servei dels altres.

D'altra banda, les noves tecnologies, malgrat la seva utilitat, tanmateix ens aïllen i ens priven de la comunicació personal. Internet, per exemple, ens permet de comunicar-nos amb persones d'arreu del món, però sense cap contacte físic i sense cap mena d'intimitat. Falta el caliu de la relació personal i, per suposat, la del grup, que és possiblement la que més ens enriqueix.

No ens ha d'estranyar, doncs, que una bona colla d'entitats escampades arreu del nostre país trontollin i se sentin trasbalsades en veure que minven els seus socis, pel fet que el nombre de baixes és superior al de les altes. Cada vegada costa més d'engrescar les persones a formar part d'una associació, sigui del caire que sigui, i més encara les culturals.

És per tot això que volem fer una crida a tots els socis i sòcies perquè s'integrin cada vegada més dins la nostra entitat, que se la facin seva i que no els faci mandra de col·laborar-hi tant com puguin.

Per començar, caldria, si volem que la nostra entitat segueixi viva, augmentar el nombre de socis. Per tal d'aconseguir-ho, hauríem d'intentar que cadascú de nosaltres aconseguís entre les nostres amistats fer un nou soci. D'aquesta manera posaríem més llenya al foc i les seves flames serien més vives. Si no ho fem així, aquest foc tard o d'hora s'apagarà, i això no ho podem permetre.

A més a més, també volem encoratjar-vos -els qui pugueu- a formar part de la Junta. Com tots sabeu, només en formem part cinc persones i caldria, per ésser més efectius i fer la feina d'una manera més relaxada, que en fóssim més. Per anar bé, hauríem d'ésser unes deu persones. Penseu que una entitat sense un equip directiu no pot funcionar de cap de les maneres.

Animem-nos a tirar endavant la nostra entitat. Ja ha complert 25 anys, però cal que en compleixi molts més. Això només ho aconseguirem amb l'esforç i la col·laboració de tots.

Regirant i posant ordre a papers dins d'un calaix, he trobat oblidades notes de pensaments sobre diferents temes, seguint el costum de deixar apunts escrits al moment d'acudir-se'm per estendre'ls quan en tingués temps i ganes. Alguns d'ells han quedat oblidats per sempre, potser per canvis en el pensament o en els criteris en què van ser escrits.

Però en ocasió d'entrar a formar part d'aquest col·lectiu, tan sensibilitzat bàsicament en el tema de l'art, n'he recopilat alguns que tracten sobre el mateix; en primer lloc, per raó de mantenir-me en els criteris que em portaren a escriure'ls; i en segon lloc, per donar peu a establir o a provocar un intercanvi de punts de vista, de ben segur diferents, però enriquidors per a tots nosaltres.

Encetem doncs el tema per l'origen del mot "art" i el seu significat.

El mot "art" deriva del llatí *ars, artis*, emprat per tant pels romans, el quals li donaren el concepte per definició de conducta, moral, habilitat, doctrina i tractat, principalment. Són, doncs, els romans qui empren per primer cop aquest concepte.

No és fins a finals de l'Edat Mitjana quan se li dóna el nom d'artista a qui professa o estudia les arts liberals, subdividint-les en:

-Arts Majors: tradicionalment la pintura, l'escultura i l'arquitectura.

-Arts Menors: comprenen l'argenteria, la ceràmica, la marqueteria, l'enquadrernació, el gravat, l'ebenisteria, el mosaic, etc.

-Belles Arts: tenen per objecte l'expressió de la bellesa mitjançant el color, la forma, el so, el llenguatge, el moviment: pintura, escultura, arquitectura, música, poesia i dansa, i se li afegeix al concepte d'artista a la persona qui practica un art, especial-

ment una de les Belles Arts.

D'art se'n deriva el mot "artifici", definit com a obra de l'home feta amb art, amb habilitat, amb enginy. És sinònim de truc enginyós, art, habilitat, truc emprat per estrafer o dissimular la veritat, les imperfeccions d'una cosa, per produir un efecte determinat que serveix-hi per enganyar.

És clar, doncs, que no és fins a cavall entre l'Edat

Mitjana i l'Edat Moderna que s'utilitza aquest concepte romà d'art i artista per classificar les persones que demostren tenir bones habilitats per realitzar unes obres especials, plenes de bellesa, de color, de moviment, de ritme, etc., i que els seus congèneres magnifiquen adquirint-les, desitjant-les i valorant-les, de manera que els artistes arriben a viure dels fruits de les seves obres.

Què vol dir això?, que abans d'aquests moments no n'hi havia, d'artistes?. Que abans de tot aquest moviment de desig no se'n feia, d'art?

Només trobem com a resposta que el concepte d'art o d'artista, tal i com ens ha arribat a nosaltres, no és més que un estereotip, una manera per poder classificar dins de la nostra ment informatitzada, en una carpeta plena de subcarpetes, tot allò que entra dins del concepte classificat.

Per tant, per poder arribar a entendre, estimar i protegir tot allò que hom classifica com a "Art", així en majúscula, hauríem de començar per definir-ho com el conjunt de les obres artificials fetes per l'home al llarg de la seva història, des dels temps immemorials, que compendien la tradició, les arrels de la nostra identitat, la continuada i lenta formació de la nostra pròpia cultura per recolliment i acumulació d'aquestes experiències ancestrals i, en suma, la formació del nostre caràcter actual, coneixences i enteniment; és a dir, és

ASSAIG SOBRE EL CONCEPTE D'ART

Antoni Rofes Vidal

molt important tenir en compte, fins i tot, aquelles “petites coses” diàries que hom fa o hi intervé, ja que d'alguna manera també és “Art”, com es pretén explicar i exposar en el present assaig.

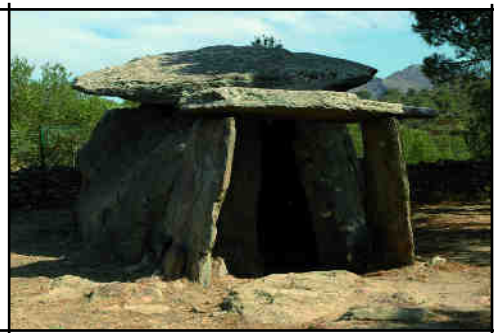
Per tot això, hem de pensar que, la majoria de les vegades, l'home no estava fent art com nosaltres coneixem. No podem partir de la idea que aquella gent fessin art; ells no n'eren, d'artistes, i menys s'ho creien; ells desconeixien aquest concepte; ells tan sols cobrien les seves necessitats primàries, i ho feien de la manera que millor sabien. Així, podríem començar analitzant l'anomenada Edat de Pedra, en la qual els humans d'aquella època, que col·loquem a la carpeta del Paleolític (del grec *Paleos*, antic i *Lithos*, pedra), aprofitaven coves naturals per guardar-se de les inclemències del temps i del fred i, tot observant aquestes coves pel seu interior mentre esperaven que els vingués la son, o en moments d'aixopluc davant d'una tempesta, o reposant després d'una llarga i esgotadora jornada de cacera per aconseguir el menjar de tot el grup, es preguntaven com podia ser que aquell sostre de terra o pedres aguantés la muntanya que tenien al damunt, i que ells tan bé coneixien, i en sabien de la seva grandària, i del que pesava un sol dels rocs que hi havia en aquella muntanya. De manera que, un bon dia, i de ben segur que seria solellós i amb la fresqueta d'una primera hora de qualsevol dia de primavera, va decidir fer una còpia d'aquella cova a l'exterior, imitant les formes dels sostres que tantes i tantes vegades havia estat observant. Però es preguntava, dins dels curts recurssos que li oferia la seva poca experiència, com ho podia fer perquè se li aguantessin els materials que volia emprar, i que lògicament eren peces soltes, com els rocs que l'envoltaven. Així va començar per clavar al terra una llosa de pedra i, en veient que se li aguantava, va

Horta de Sant Joan

gostar de fer-ho amb dues i col·locar-ne un altra plana al damunt d'elles, obtenint així el primer edifici artificial, que nosaltres li diem “dolmen”, i que no és més que un simple pòrtic, la primera estructura. En veient l'èxit estructural aconseguit, va gostar de col·locar uns quants pòrtics més, un darrere l'altre, i va aconseguir construir un corredor cobert, una galeria, un túnel. Tant animat estava, que es va tornar més agosarat i llavors aquests pòrtics els va col·locar en cercle, i va deixar per col·locar una de les lloses dretes de manera que li quedés un forat que feia de porta per ficar-s'hi a dins. Acabava d'inventar-se la “llinda”. En tot això, havien passat milers d'anys per arribar a aquesta evolució i, de nou, nosaltres tornem a classificar l'època dient-li a la carpeta Neolític, (del grec *Neos*, nou i *Lithos*, pedra), i fins i tot en una subcarpeta que l'anomenem “Calcolític”.

Inicialment aquestes construccions les utilitzava per enterrar-hi els morts, seguint el desfici funerari que sempre ha tingut el gènere humà i el misteri de la mort amb les preguntes de què és el que passa més enllà, i que per altra banda comprenia que els morts no podien estar enterrats dins de les coves on hi vivien ells mateixos; no era sa i, fins i tot, li feia una mica de “iuiu” tenir el mort a dins de casa. Però, més endavant, va pensar que per

Dolmen a Roses

què no podia fer-se ell mateix la seva pròpia casa o aixopluc, allà on li semblés millor per raons de cacera, d'aigua, de terres fèrtils, etc., i no dependre així d'haver de cercar una cova natural allà on fos, que no estigués ocupada ja per altres humans o per alguna fera, i a un lloc on potser la cacera no era tan bona, o les terres no eren tan fèrtils, o no hi hagués bona o suficient aigua.

Va començar així a construir-se les seves pròpies cases d'una manera artificial, diguem-li així. I amb tot això, què hi guanyava? Evidentment, una millor qualitat de vida: fugia sobre tot de les fortes humitats que hi havia a l'interior de les coves naturals; podia disposar de sortides directes de fums de les fogueres que encenia a l'interior de casa per cuinar o per escalfar-se i, així, no haver de suportar les fumarades ni respirar-les; podia estar totalment dret a l'interior de casa, no depenent de l'alçada interior del sostre, que algunes vegades, o tot sovint, l'obligava a estar-se mig ajupit; podia tenir millor il·luminació a dins de casa, etc., etc.

Al sostre d'aquelles coves naturals, i de vegades per les parets, hi pintava escenes de caça, o lluites entre diferents tribus, o d'una fera estranya que no havia vist mai. Estava fent art? Per nosaltres sí, però no era la seva intenció. Estava explicant als seus congèneres les

seves experiències viscudes aquell dia, o bé exposava la tàctica o estratègia a seguir per dur a bon fi una cacera o una lluita vers d'altres tribus.

A tot aquest conjunt d'obres nosaltres hem passat a dir-li "Art Paleolític" o, millor dit, "Art Neolític". És correcte això? Dins de la nostra classificació d'art o d'artista, seria correcte, però dins de la mentalitat d'aquella gent no seria encertat dir-ho així, ja que ells no eren artistes o, si més no, no van construir aquells edificis o pintar aquelles escenes en el sentit de fer-hi art, tan sols cobrien llurs necessitats millorant la seva qualitat de vida.

Aquesta millora en la qualitat de vida els va començar a crear majors necessitats o afanys de millora, amb la qual cosa se les enginyaren per fer-se les cases més grans i, fins i tot, amb apartats interiors separant la funcionalitat de les peces, unes destinades a sala comuna i d'altres destinades a dormitoris. Això els va comportar deixar d'utilitzar aquelles grans lloses de pedra dels dolmens, i fan servir ja petites pedres que col·loquen les unes al damunt de les altres i, en veient que llisquen, les uneixen amb materials que fan de pont d'unió entre les pedres. I quin material van fer servir? Aquell que més van tenir a mà, la terra, amb què, tot mullant-la o amassant-la amb l'aigua, van aconseguir una mescla plàstica que podien treballar i que assecant-se s'enduria, tal com havien observat després d'una pluja amb el fang format. Acabaven d'inventar l'argamassa. Més endavant es van adonar que, afegint-li palla a aquesta argamassa, aconseguien que fos més compacta i no s'esberlés, amb la qual cosa podríem dir realment que havien inventat el morter al introduir un tipus d'àrid a la massa de terra i aigua.

En realitat el que estaven fent no era altra cosa que millorar les tècniques mitjançant l'obser-

vací dels fenòmens naturals que els envoltaven i així, passant els segles, ens trobem amb les cultures perses, egípcies, etc., i arribem a l'exaltació en temps dels grecs, segles encara abans de Crist, i que segueixen després els romans tot fent còpia d'ells. S'han millorat moltíssim els edificis i les cases, els *domus* com ells les anomenen, en els quals la confortabilitat interior habitable es envejable, disposant de fonts d'aigua que refresquen l'ambient, situades al ben mig d'un pati central al voltant del qual hi ha les habitacions i altres dependències de la casa, i que li donen el nom d'atri. Són fruit de la major demanda de necessitats i de qualitat de vida.

Tot això passava a les terres europees a la vora de la Mediterrània, però en els altres indrets del món hi estava passant el mateix, en major o menor esplendor, però amb la mateixa evolució.

Tenint les coses així, amb la caiguda de l'Imperi Romà i l'expansió del cristianisme, entrem dins d'una època fosca, molt fosca, en què primer s'esdevenen les invasions dels bàrbars de les terres del nord d'Europa i d'Àsia, amb l'entrada dels gods, huns, vàndals, celtas, francs, etc., i després els corrents que, venint de les terres del nord d'Àfrica, porten l'entrada de l'Islam pel sud i l'est d'Europa. Tant els uns com els altres, amb l'aportació de les seves pròpies cultures, provoquen un col·lapse en el desenvolupament de la cultura autòctona de les nostres terres, però que, d'alguna manera pel pas del temps, aquesta acaba introduint detalls i conceptes d'aquelles.

En aquests moments es dona a Europa un fort sentiment místic amb la constitució de molts ordes religiosos que formen agrupaments de monjos i que, per tant, els cal un lloc per conuiu-hi tots junts per resar i procurar-se, diguem-li, la vida. *Ora et labora*.

Doncs aquesta gent s'ha creat una necessitat que la cobreixen amb la construcció d'un edifici que els serveixi per viure-hi junts en comunitat i, tanmateix, per resar i parlar amb Déu. Què construeixen? Doncs construeixen l'edifici que coneixen i saben fer: el *domus* romà. Són dipositaris dels documents grecs i romans antics, que saben interpretar com a coneixedors de les llengües en què estan escrits. És un edifici de planta quadrada o rectangular que envolta un pati a celobert amb una font central o a un lateral, generalment cobrint una cisterna subterrània per emmagatzemar l'aigua de pluja recollida damunt de la coberta dels edificis que envolten l'atri, on s'hi troben totes les dependències, dormitoris, menjadors, cuines, i sala de juntes o Capítular, amb les portes que donen a un corredor cobert que rodeja el pati a celobert ventilat per unes arcades suportades per columnes, i que li donen el nom de "claustre", l'atri romà. Aquest edifici és, per tant, una còpia del *domus* romà. Generalment a la part nord d'aquest edifici hi construeixen l'església que, així, a més de lloc de pregària i devoció, els serveix per guardar-se dels vents i tempestes del nord.

Amb l'expansió del cristianisme reconquerint territoris ocupats pels invasors del nord o del sud, també s'hi construeixen petites ermites rurals, sobretot a casa nostra, que serveixen principalment per repoblar els territoris i fer que la gent vagi tornant als llocs d'on havia hagut de fugir per les invasions dels bàrbars o musulmans, i així es formaven petits llogarrets al voltant d'aquestes ermites. És l'època que nosaltres hem classificat com a "Romànica", per la seva afinitat amb la cultura romana anterior. Aquest nom apareix per primer cop a l'any 1820, donat per l'arqueòleg Charles de Gerville.

És clar que ells no li deien així, doncs no dei-

xava de ser una evolució de les construccions habituals a l'Imperi Romà de l'est, al que li diem "bizantí".

Era un "Art"? Hem de seguir dient que encara no ho feien per art, no tenien pas concepció d'artistes. Seguia essent una necessitat. Aquelles ermites eren com un club social, com li diríem nosaltres avui dia. A més de lloc d'oració, els servia de lloc de trobada, de reunió, on en el seu atri, o nàrtex segons el cas, després de l'ofici religiós tractaven dels seus afers i hi feien els seus negocis i intercanvis de productes. Les campanes també servien per avisar d'un possible atac d'infidels, de pirates, de saltejadors, de la presència d'alguna fera que atacés els ramats i el bestiam, o si es prenia foc en alguna contrada propera; a més a més, donava les hores de resar, de començar a treballar, o l'hora de dinar, o de la fi de la jornada. Tot un llenguatge, el de les campanes!

Les parets i sostres d'aquestes ermites i esglésies de monestirs estaven pintades amb representacions bíbliques i vides dels sants, amb un gran Pantocràtor, generalment, a l'absis de la capçalera. Feien art? No n'estaven fent, d'art! Aquella gent no sabia ni llegir, i era una manera d'explicar-los la Bíblia i les vides dels sants. Era dins de tot, i en primer lloc, una altra necessitat.

Fins aquí podem afirmar veritablement que totes aquestes manifestacions humanes no tenien com a fons especial el concepte de fer "Art", ni qui les feia no tenia el concepte d'artista. Qualsevol que tingués una certa habilitat per crear-les es dedicava a fer-les, ja sigui per iniciativa pròpia o per encàrrec d'una comunitat o d'un particular. A aquesta gent se'ls anomenava "mestres", no pas artistes.

Millorant, lògicament, les tècniques tant constructives com pictòriques i d'altres branques,

tot va evolucionant agafant formes que, per diferenciar-les de les anteriors, les classifiquem com a "Art Gòtic", en què als seus edificis encara hi trobem formes

Pintura a Sant Quirze de Pedret

que ens recorden l'anterior Romànic. S'han millorat les il·luminacions interiors obrint més finestral i més grans al recolzar els murs amb unes pilastres exteriors; aconseguen més alçada i aprenen a treballar de manera exquisida la pedra, recordant els mestres grecs i romans, tallant perfectes escultures, etc. És quan comencem a trobar veritables especialistes en cadascuna de les branques de les manifestacions humanes i quan, fins i tot, viuen de les seves obres perquè els paguen per fer-les, i són respectats com a "artistes".

Malgrat això aquesta gent, i fins ben bé a mitjans del segle XIX, tan sols respecten allò que estan fent en aquells moments, apreciament només l'actualitat, de manera que, si convé, no tenen miraments en destruir les obres anteriors, siguin del temps que siguin, si els representa un destorb per a allò que volen fer en aquell moment.

Podríem dir que són destructors de la cultura ancestral, de la tradició dels seus avantpassats, de la seva pròpia identitat com a poble? El que sí és evident és que podríem dir que no tenien pas cap concepte d'estimació del llegat artístic que rebien, i que no li donaven cap

mena de valor. És notòria i coneguda la construcció de molts edificis al damunt dels antics aprofitant, això sí, alguna de les coses d'ells, com parets, fonaments, etc., que d'alguna manera potser els abaratien les despeses.

Voldria afegir a tot això que el recull de manifestacions que hom considera "Art" és realment molt curta, i no fa testimoni fidel de la història de la humanitat, doncs tan sols estem considerant una mínima part d'aquestes manifestacions, les que recollim als museus, exposicions privades o públiques, col·leccions particulars, etc., i menyspreem d'alguna manera totes aquelles que constitueixen el tarannà diari des que l'home és home, és a dir totes aquelles "petites coses" que diem abans que són realment la llavor d'aquestes grans i magnífiques.

Tots nosaltres som part de la història, i l'escriuim dia a dia compendiant el llegat d'experiència rebuda dels nostres avantpassats, i la traspassem a les generacions futures, les quals a la vegada la passaran a les següents, tal i com veient normal des dels temps immemorials. En el fons, és la nostra raó de ser en aquest món.

Què és "Art"? Tal i com definíem inicialment, és "Art" tot allò que fem amb habilitat. No és "Art", doncs, la feina ben feta, amb habilitat, de cada dia? No és "Art" l'habilitat en el vestir, en el cuinar, en el parlar, en l'escriure, en l'ensenyar, i tantes altres coses més? Totes aquestes manifestacions, no formen part del conjunt d'elements en què es basa la nostra cultura i per millorar la nostra qualitat de vida? No són una continuïtat dels avenços que conquerien dia a dia aquells homes de l'Estat de Pedra?

Totes les manifestacions humanes que serveixen per potenciar la cultura, el coneixement i la sensibilitat de cadascú, entenc que són "Art".

És "Art" aquella pedra col·locada per algú per

una raó de ser i que comporta una ensenyança. Aquella planta plantada en aquest lloc determinat per algú per una raó de ser i que comporta una ensenyança. Aquell objecte dissenyat per algú i que serveix per facilitar-nos un aspecte de la nostra vida diària; una cadira; un agafador; un llit; un cotxe; un avió; una màquina d'escriure, etc., etc., i que sovint són gent de qui ningú mai no en parla. Són desconeguts de la immensa majoria, potser perquè els objectes han passat a ser objectes d'ús diari i normal. Potser és per aquest motiu que hem deixat de donar-los la importància que realment tenen. Fins i tot si coneixem el seu autor, l'anomenem "inventor", no pas artista. És que l'inventor no mostra suficient habilitat perquè la seva obra sigui catalogada com a una "obra d'Art"?

Si volem veure i gaudir una "Obra d'Art", oi que anem a un museu? És que el que hi ha defora dels museus, al mateix carrer, al camp, a casa nostra, no és "Art"?

Si sabem i aprenem a gaudir del conjunt de les coses que ens envolten, i que són manifestacions humanes que contribueixen a recopilar la nostra història, siguin actuals o antigues, ens complaguin o no a la nostra sensibilitat o al nostre gust o al nostre punt de vista, començarem a aprendre a estimar i a entendre totes aquelles "petites coses" que tenim al nostre abast cada dia i que, sense donar-los cap importància, per la seva quotidianitat, són part de la nostra identitat, cultura i coneixements, i que omplen la nostra vida i entorn. Si aconseguim aquesta sensibilitat de reconeixement de tot allò que ens envolta, sabrem valorar-les en el que representen i, sobretot, aprendrem a respectar-les i a conservar-les com es mereixen pel seu significat enorme. No ens cal "catalogar-les" per estimar-les.

Barcelona, febrer del 2008

RICARD III D'ANGLATERRA

BOSWORTH FIELD 1485

*BORDER MINIATURES
(GRAN BRETANYA)
Pintor: Joan Andreu Palou*

Ricard III, rei d'Anglaterra, va néixer el 1452 al castell de Fotheringhay. El recolzament que va donar al seu germà Eduard en els afers polítics i militars va propiciar que, un cop aquest va ocupar el tron, li concedís molts privilegis i la tutoria dels seus fills. Després de la mort del seu germà, es va fer càrrec de la custòdia del jove príncep, Eduard, i de la regència del regne. D'altra banda, es va enfrontar a la família de la reina vídua, Elisabet de Woodville, i va fer

executar lord Hastings. La seva iniquitat el va dur a declarar il·legítim el seu nebot, Eduard, quan encara era infant. Tant ell com el seu germà van ser segrestats i empresonats a la Torre de Londres, on més tard van ser assassinats.

Reconegut com a legítim hereu del seu germà, va ser proclamat rei el 1483. Va ser un monarca despòtic que va anar perdent el fervor del seu poble, i més encara el suport de l'aristocràcia i de les classes altes. Atesa aquesta situació, Enric Tudor, duc de Richmond, pretendent al tron, va desembarcar al sud de Gal·les (agost de 1485) i el seu exèrcit es va enfrontar a les tropes de Ricard III a Bosworth Field. El rei va ser derrotat i mort en el combat. Després d'aquesta batalla, Enric VII assolí el tron i encetava la dinastia dels Tudor a Anglaterra, al mateix temps que posava fi a la guerra de les Dues Roses, que havia enfrontat les cases de York i de Lancaster

En la il·lustració el rei apareix totalment protegit amb un arnès blanc, és a dir salvaguardat de cap a peus amb peces de ferro o d'acer polit, que s'ajusten a les diferents parts dels cos (veure L'arnès blanc, pàg. LXII). El cap el duu cobert amb una celada, cenyida amb una corona, que arriba més avall dels ulls, fet que requereix d'una vista, en aquest cas en forma d'obertura horitzontal.

CAVALLERS ALEMANYS

Wolfram von Eschenbach (segle XIII)

Poeta líric alemany, autor de l'obra Parcival (o Parcifal), que va donar origen a l'òpera homònima de Wagner. Figura extreta del Cançoner d'Heidelberg (Còdex Manesse), realitzat probablement entre els anys 1305 i 1340. EMI (ITÀLIA). Figura pintada per Joan Andreu Palou.

HERR WALTHER VON METZE

SEGLE XIII

AMATI (ITÀLIA)

Pintor: Aleix Pratdepàdua

Herr Walther von Metze, poeta líric alemany, ha estat representat en la il·lustració tal com apareix reproduït en una de les pàgines del còdex Manesse (c. 1305-1340), sense que el seu abillament, a desgrat del desplaçament cronològic amb el manuscrit, pugui allunyar-se massa de la realitat.

Es protegeix amb un gonió de mànigues llargues, proveïdes de manyoples, i les cames, amb calces de malla. Com era habitual, damunt el gonió, hi duu una sobre-vesta ornada amb els seus senyals heràldics –de gules, dues faixes escacades d'or i d'atzur–, presents també en l'escut, la insígnia

i les cobertes del cavall.

A més d'una caputxa de malla, vinculada al gonió, duu el cap cobert amb un elm de tonell daurat, on ressalten, als flanc, unes ales emplomallades pintades amb els mateixos colors que figuren en els esmalts del seu blasó.

El fet de dur l'elm daurat pot ésser una llicència del miniaturista, però també podria correspondre a la realitat, ja que en la iconografia de l'època, especialment la relacionada amb el cavallers alemanys, aquest fet no és pas inusual.

CAVALLERS-POETES REPRESENTATS AL CÒDEX MANESSE

Der Schenk von Limpurg

Wachsmut von Künzingen

Herr Hartmann von Ave

Herr Ulrich von Lichtenstein

El còdex Manesse, conservat a la biblioteca d'Eidelberg, és un bell manuscrit il·luminat, dedicat a Venceslau II, rei de Bohèmia. Va ser copiat a Zuric per encàrrec de la família Manesse vers els anys 1305-1340. Conté 137 miniatures que, encapçalades per la figura d'Enric VI, ens mostren, ja sigui individualment o bé for-

mant part d'escenes cavalleresques, els retrats reals o suposats dels Minnesänger (poetes lírics alemanys, dits també cantors d'amor). El fet que hi apareguin cavallers que van viure anteriorment a la confecció del còdex fa que existeixin anacronismes relacionats amb l'arnès que ostenten i imprecisions heràldiques.

ESTAT DE COMPTES AARB ANY 2007

SALDO ANY 2006 694,05

RESUM TRESORERIA ANY 2007 PER CONCEPTES

COBRAMENTS 2007

1- QUOTES SOCIS 9.447,00
2- SUBVENCIIONS (Butlletí, Ajuntament, Cursos) 2 Aules Cultura + Anunci Mútua 1.992,00
3- PER ACTIVITATS, Superàvit Sortides, Inscripcions Cursos 549,00
4- PER LOTERIA 565,00
5- PER MÀRQUETING-ANUNCIS (4 Anuncis) 800,00
TOTAL COBRAMENTS 2007 13.353,00

PAGAMENTS 2007

6- PAGAMENTS ÀREA ADMINISTRATIVA (Sarrió, Unipost, Material...) 3.810,17
7- PUBLICACIONS (4 butlletins + disseny butlletí) 3.095,41
8- ARXIU (Dovella) 75,00
9- ACTIVITATS SOCIALS I CULTURALS, CURSOS 1.744,05
10- ALTRES PAGAMENTS- Local, Pàgina Web, Varis, Comissions Caixes, Ordinador 1.310,98
TOTAL PAGAMENTS 2007 10.035,61

DIFERÈNCIA COBRAMENTS - PAGAMENTS 2007 3.317,39

SALDO REAL A 31-12-06 694,05

SALDO REAL A 31-12-07 4.011,44

DIFERÈNCIA ANY 2007 3.317,39

PRESSUPOST AARB 2008

COBRAMENTS

1- QUOTES SOCIS 9.000,00
2- SUBVENCIIONS (Butlletí, Ajuntament, Cursos) 2.300,00
3- PER ACTIVITATS, Superàvit Sortides, Inscripcions Cursos 400,00
4- PER LOTERIA 600,00
5- PER MÀRQUETING-ANUNCIS 800,00
TOTAL PRESSUPOST COBRAMENTS 2008 13.100,00

PAGAMENTS

6- PAGAMENTS ÀREA ADMINISTRATIVA 4.000,00
7- PUBLICACIONS (4 butlletins + disseny butlletí i altres Publicacions) 4.300,00
8- ARXIU 75,00
9- ACTIVITATS SOCIALS I CULTURALS, CURSOS 3.500,00
10- ALTRES PAGAMENTS- Local, Pàgina Web, Varis, Comissions Caixes, Local 1.225,00
TOTAL PRESSUPOST PAGAMENTS 2008 13.100,00

DIFERÈNCIA PREVISTA PRESSUPOST 2008 0,00

SALDO PREVIST A 31-12-08 4.011,44

EXPO MUNDIAL DE FIGURES HISTÒRIQUES

Girona del 3 al 6 de juliol al Palau de Fires

Entre la notable mostra de figures històriques, cal ressaltar que n'hi haurà una bona colla de l'època medieval.

Sortida a Barcelona

20.04.08

Antoni Rofes Vidal
Arquitecte tècnic i Aparellador

A les 9.30 h som davant del MNAC, ja que tenim concretada l'hora amb els guies del museu que ens dirigiran durant la visita. Ens divideixen en dos grups de vint

cadascun, aproximadament, i ens transporten dins de l'exposició "El Romànic i la Mediterrània. Catalunya, Toulouse i Pisa

(1120-1180)". Aquesta exposició és organitzada pel MNAC en coproducció amb la Sociedad Estatal de Conmemoracions Culturales i el Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació de la Generalitat de Catalunya. Els comissaris són

Manuel Castiñeiras i Jordi Camps, a la vegada conservadors del Departament d'Art Romànic del MNAC i reconeguts experts en aquest camp. Els grups van ser dirigits

per dues noies molt joves i estudioses de l'art, que demostren una certa "malaltia de la pedra romànica" com tots nosaltres, infectades també per aquest virus i molt ben allixonades pels comissaris de l'exposició.

Hem pogut gaudir de magnífiques peces tallades, tant en fusta com en pedra, per les mostres exposades de capitells, sarcòfags,

imatges, timpans, columnes, etc., amb els segells inconfusibles del nostre amic "Mestre de Cabestany", tantes vegades admirat. L'exposició queda centrada en un marc d'afirmació política i expansió territorial, protagonitzat pel comte Ramon Berenguer IV (1131-1162), que va posar en contacte els comtats catalans amb dos dels grans centres crea-

tius de l'Europa meridional: Toulouse i Pisa.

MNAC. Fotos: Josep Llobet

Sortida a Barcelona. 20.04.08.

MNAC. Foto: Josep Llobet

Les obres exposades, amb una selecció molt rigorosa, procedeixen en bona part de França, Itàlia, la Gran Bretanya i els Estats Units, algunes de col·leccions particulars, ens permeten un acostament molt complet a aquest moment artístic, moment en què té lloc una renovació del paisatge monumental de la Mediterrània meridional. La gran protagonista de l'exposició és l'escultura en pedra, tot i anar acompanyada de talles de fusta i de pintures sobre taula, destacant la "Majestat Batlló", sumptuosa imatge policromada del Crist vestit amb el *colobium*, túnica decorada com les teles orientals festives, al costat de la "Majestat Daurada", imatge completament coberta amb làmina d'or.

Com que la visita ha resultat ser tan interessant ens ha volat el temps sense

adonar-nos, i hem de sortir escopetats del museu, doncs ja són la 1 del migdia i ens esperen per dinar a la Fonda Espanya a dos quarts de dues.

Arribem al restaurant, esplèndid marc modernista de les sales de menjadors a la planta baixa, decorades per l'arquitecte Lluís Domènech i Montaner. Mentre esperem que serveixin el dinar anem admirant la sala del menjador decorat amb alicatats de rajoles a les

Sant Pau del Camp. Foto: Josep Llobet

Sant Pau del Camp. Foto: Josep Llobet

CRÒNICA D'ACTIVITATS

Sortida a Barcelona. 20.04.08.

parets amb motius mariners, i l'arriador amb entrellaçats de fusta intercalant rajoles decorades amb escuts de províncies espanyoles, d'aquí li ve el seu nom de Fonda Espanya. El dinar resulta bo i agradable, podent fer, fins i tot, una mica de sobretaula abans de sortir cap a la següent visita: Sant Pau del Camp.

Caminant des de la Fonda pel carrer de Sant Pau, antic camí de la ciutat a

la muntanya de Montjuïc tot travessant els camps de conreu i horts, fet pel qual va rebre el seu sobrenom, arribem a l'església de Sant Pau, on Toni Rofes ens presenta aquesta joia romànica, tant per la seva qualitat arquitectònica com per ser un dels pocs vestigis d'aquest art estilístic a la ciutat de Barcelona.

Ens hem desplaçat 40 Amics, i alguns d'ells es queden a la terra.

Sant Pau del Camp. Foto: Josep Llobet

ACTIVITATS

Sortida matinal - Diumenge 15 de juny

SANTPEDOR (Sortida de final de curs)

Sortida

En vehicles particulars a les 8.30 h de la plaça Infants de Manresa. A Santpedor aparcarem al pàrquing de Cal Llovet.

Inscripcions

No cal fer inscripció prèvia.

Visita:

Començarà a les 9 h. del matí a la plaça de l'Ajuntament de Santpedor, i farem una ruta historicoartística comentada per la vila medieval de Santpedor.

La visita anirà a càrrec de Josep Maria Feixas, historiador i arxiver de Santpedor.

És previst que hi hagi esmorzar per a tothom.

Informació complementària

Joan Badia

Telèfon 93 827 33 02

Viatge d'estiu - Del 27 de juny al 7 de juliol

VIATGE D'ESTIU **AARB 2008**

Preu/persona

1.395 euros - Socis

1.475 euros - No socis

Preinscripció

Entre els dies

1 i 15 de març de 2008.

Caldrà fer una entrega

de 150 euros, a

Viatges Massanès

de Manresa.

El preu inclou

Estança hotels 3*,

mitja pensió, entrades

i visites, begudes,

cafès als àpats,

un sopar de comiat

a Toulouse,

guia acompanyant

i guies locals.

No inclou sopars

excepte el del darrer

dia.

Informació

S'entregarà dossier

informatiu amb detall

de les visites culturals.

Visites

Aquest recorregut és orientatiu.

Abadies de Bernay i de Jumièges.

Catedrals gòtiques de Granville i de Rouen.

Catedral romànica de Saint Sernin de Toulouse.

La "merveille" (Mont Saint Michel)

Ciutat de Saint Malo.

Sortida

Dia 28 de juny del 2008 a les 6.00 h a la plaça Infants de Manresa, i tornada el 7 de juliol de 2008.

Itinerari

Manresa, Issoire, Clermont-Ferrand, Rouen, Caen, Bayeux, Mont Saint Michel, Poitiers, Angouleme, Toulouse, Manresa.

Tota la informació a
<http://webs.manresa.net/aarb/>

AMICS
DE L'ART
ROMÀNIC
DEL BAGES

OBERT A TOTHOM

Els interessats en col·laborar amb la junta d'Amics de l'Art Romànic del Bages us podeu posar en contacte amb qualsevol de les persones de l'actual junta.

viatges
masanés
G.C. 78

Born, 6 - Tel. 93 872 48 88 - 08241 **MANRESA**
Mn. Jacint Verdaguer, 30-32 - 08241 **MANRESA**
Tel. 93 878 41 41

Taquígraf Garriga, 4 - 08292 **ESPARREGUERA**
Tel. 93 777 70 71

Pilar, 6 - Tel. 93 801 36 67 - 08786 **CAPELLADES**

www.viatgesmasanes.com

SARRIÓ e-mail: sarrio@sarrio.net
Saclosa, 21. **MANRESA**. Tel. 93 872 79 98

márquez

Muralla del Carme, 10-12 - 08240 Manresa
Tel. 93 872 26 44 - Fax 93 872 15 49
www.e-marquez.com

Grifell Pons
aluminis - accessoris - maquinària

Tel. 93 876 11 51
www.grifellpons.com
info@grifellpons.com

CITROËN
FUTURAUTO S.A.
CONCESSIONARI OFICIAL

Cra. de Vic s/n (Pujada Roja) - Manresa
Tel. 93 873 85 00
www.futurauto.citroen.es